T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/152
KARAR NO : 2022/461
KARAR TR : 31/10/2022

ÖZET: Yargı kararı ile tazminle yükümlü olduğu tutarın tamamını ödemiş bulunan davacı tarafından ödenen tazminatın bir kısmının, olayda sorumlu olduğu ileri sürülen Belediyelerden rücuen tahsili istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A.A.T.S.Ş
Vekili : Av. Z. A.A
Davalılar: 1-Diyarbakır Valiliği
Vekili : Av. G. E
: 2-Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. D. E

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkili şirkete sigortalı... AF .... plakalı, S. B'a ait aracın, 04.05.2014 tarihinde, Yeni Mardin Yolunu takiben Mardin istikametinden Diyarbakır yönüne tek yönlü yolda seyir halindeyken, kendisini kovalayan köpekten kaçmak için kaplamaya giren 2001 doğumlu müteveffa yaya Ş. İ'eçarpması sonucu ölümüne neden olduğunu, ölenınmirasçıları tarafından müvekkili şirket aleyhine Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesindetazminat davası açıldığını, yargılama esnasında alınan Adli Tıp Kurumu raporuna göre sürücünün kusurunun %15, müteveffanın kusurunun %25 olarak belirlendiğini, sahipsiz köpeğe %60 kusur izafe edildiğini, Belediyelerin sahipsiz hayvanlar üzerindeki yetki ve sorumlulukları göz önünde bulundurularak davanın, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığına ihbar edildiğini; Diyarbakır 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin, köpeğin kusurunu BK'nun 43-44 maddeleri uyarınca diğer kusurlulara paylaştırdığını, müteveffanın kusurunu %52,50, sürücünün kusurunu da % 37,50 ye çıkardığını ve buna göre karar verdiğini, bu kararın kesinleştiğini, karar sonucundaDiyarbakır 8. İcra Dairesinin 2017/4050 E. no'lu dosyasındaki borç nedeniyle müvekkilinin 13/11/2018 tarihinde 69.140,59 TL ödeme yaptığını,

2. Yüksek Mahkemenin istikrarlı bir şekilde, sahipsiz köpeklerin gerçekleştirdiği saldırılarda sorumluluğun ilgili Belediyeye ait olduğunu ve Belediyenin tazmin yükümlülüğünün bulunduğunu karara bağladığını, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'na vebu Kanuna bağlı olarak çıkartılan Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliğine göre sahipsiz hayvanların bakımı ve gözetiminden yerel yönetimler olan belediyelerin sorumlu tutulduğunu, bu nedenle sahipsiz hayvanların vermiş olduğu zararlardan da belediyenin üzerine düşen özen ve dikkat yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle sorumluluğunun bulunduğunu, Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 11/1-h bendinde de *"Sahipsiz olup, beldede başıboş dolaşan hayvanların muhafaza altına alınmasını sağlar ve bunlardan tehlike yaratması muhtemel olanların veteriner ekiplerince usulü dairesinde etkisiz hale getirilmesine yardımcı olur"* hükmüyle Zabıtalara görev yüklendiğini, somut olayda belediyenin üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmemesi nedeniylekusurlu olduğunu ifade ederek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 22.824 TL maddi zararın, ödeme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte davalıdan rücuen tazmini istemiyle Diyarbakır Büyükşehir Belediyesine karşı adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. **Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 16/07/2020 tarih ve E.2020/22, K.2020/309sayı ile,**5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun *"Yerel Hayvan Koruma Görevlilerinin Sorumlulukları"* başlıklı 18., Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliğinin*"Belediyelerin Alacağı Tedbirler"* başlıklı 7. ve Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 11/1-h maddesi hükümlerine yer verdikten sonra, uyuşmazlığın çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 6100 sayılı Kanun'un 114/1-b, 115/2 maddesi gereğince davanın usulden reddine karar vermiş, bu karar istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir. Görevsizlik kararının ilgili kısımları şöyledir:

"Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yolu" başlıklı 125. maddesinin 1. fıkrası "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır"hükmünü, son fıkrası ise ""İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür" düzenlemesini içermektedir. Keza 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ("İYUK") m. 2/1-b hükmünde "idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları

ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava çeşitleri arasında"sayılmıştır.

İdarenin kusura dayanan sorumluluğu, uygulamada "hizmet kusuru" kavramı ile anlatılmaktadır. Hizmet kusurunun tam ve kapsamlı bir tanımını yapmak zor olmakla birlikte genel olarak doktrinde hizmet kusuru; idarenin ifa ile mükellef olduğu herhangi bir kamu hizmetinin kuruluşunda, düzenlenmesinde veya teşkilatında, bünyesinde, personelinde yahut işleyişinde bir takım aksaklık, hukuka aykırılık, bozukluk, düzensizlik, eksiklik, sakatlık veya ihmalin ortaya çıkması, şeklinde tanımlanmaktadır. Hizmet kusurunun üç durumda varlığı hem yargı içtihatları hem de öğreti tarafından kabul edilmiştir. Bu üç durum; hizmetin hiç işlememesi, hizmetin geç işlemesi ve hizmetin kötü işlemesidir.

Yapılan tüm bu açıklamalar sonucunda somut olay değerlendirildiğinde, davacı sigorta şirketine sigortalı aracın dava dışı Şehmus İçten'e çarpması sonucu Şehmus İçten'in vefat ettiği, kazanın meydana gelmesinde kesinleşen Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2014/1430 Esas sayılı dosyasında alınan ATK raporuna göre, müteveffa Şehmus İçten'in %25, sürücü Murat Bozhan'ın %15 kusurlu olduğu, ayrıca mahaldeki köpeğin müteveffayı kovalaması, kontrolsüz davranmasına ve yola intikal etmesine büyük oranda etkenliği olması nedeniyle sonuç üzerine %60 oranında asli derece müessir olduğunun belirtildiği, meydana gelen zararda davalı Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığının 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 18. Maddesi, Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliğin 12. Maddesi ve yine Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 11/1-h maddesinden kaynaklanan sorumluluğunu yerine getirmemesinden kaynaklandığının iddia edilmiş olması bakımından, davalı idare tarafından görevlerinin tam ve eksiksiz yerine getirilmediği yani yürütülen kamu hizmetinin kusurlu işletildiği, meydana gelen kazada hizmet kusuru bulunduğu iddiasından kaynaklandığından uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevinde bulunduğu anlaşılmaktadır."

4. Davacı vekili bu kez aynı istemleidari yargı yerinde dava açmış, Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi uyuşmazlığın Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve Diyarbakır Valiliği husumetiyle incelenmesine karar vermiştir.

B. İdari Yargıda

5. Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi18/06/2021 tarih ve E.2020/1088, K.2021/942 sayı ile, davanın süre aşımı nedeniyle reddine kararvermiş,istinaf yoluna başvurulması üzerine Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Dördüncü İdari Dava Dairesi 03/12/2021 tarih ve E.2021/3264, K.2021/3846 sayile, uyuşmazlığın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinden bahisle, istinaf başvurusunun kabulüne, Diyarbakır 3. İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın Mahkemesine gönderilmesine kesin olarakkarar vermiştir.

6. **Diyarbakır 3. İdare Mahkemesi 07/01/2022 tarih ve E.2021/2960 sayı ile,**2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 1., 2., 10., 19/01/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değişik 110. ve geçici 21. maddesi hükmüne; ayrıca 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesinin, anılan kuralı Anayasa'ya aykırı görmeyerek iptal istemini oy birliğiyle reddettiği 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararına yer verdikten sonra; uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına, dosya incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Bu durumda, 2918 sayılı Yasa'nın 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanunmaddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile, çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varıldığından, davaya bakmakla görevli merciin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulması gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Öte yandan, Diyarbakır 3. İdare Mahkemesinin 1.8.2016 tarih ve E:2016/751 K:2016/858 sayılı kararıyla davanın görev yönünden reddine ilişkin ısrar kararı Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 8.3.2017 gün ve E: 2016/5249 K: 2017/1048 sayılı kararıyla bozulmuş ise de, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca daha sonra bu görüşten vazgeçilmiş olup, buna benzer davalı idarenin sorumluluğu iddiasıyla açılan davaların adli yargı yerinde görülmesi yolunda kesinlik kazanmış içtihatları bulunmaktadır."

III. İLGİLİ HUKUK

7. Anayasa'nın 125. maddesinin son fikrası şöyledir:

"İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

8. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler."

9. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 11/01/2011 tarih ve 6099 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik "*Görevli ve Yetkili Mahkeme"* başlıklı 110'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"*İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.*"

10. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 61.maddesi şöyledir:

"Birden çok kişi birlikte bir zarara sebebiyet verdikleri veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu oldukları takdirde, haklarında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır."

11. Aynı Kanun'un 62.maddesi ise şöyledir:

"Tazminatın aynı zarardan sorumlu müteselsil borçlular arasında paylaştırılmasında, bütün durum ve koşullar, özellikle onlardan her birine yüklenebilecek kusurun ağırlığı ve yarattıkları tehlikenin yoğunluğu göz önünde tutulur.

Tazminatın kendi payına düşeninden fazlasını ödeyen kişi, bu fazla ödemesi için, diğer müteselsil sorumlulara karşı rücu hakkına sahip ve zarar görenin haklarına halef olur. "

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 31/10/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava,davacı şirket tarafından sigortalıaracın seyir halindeyken, kendisini kovalayan sahipsiz köpekten kaçanŞ. İ'e çarparak kaza yapması ve adı geçenin ölümüne sebebiyet vermesi nedeniyle, aleyhine açılan dava sonucunda ölen şahsın mirasçılarına tazminat ödendiğinden bahisle, sahipsiz hayvanlar üzerinde denetim ve gözetim yükümlüğü olan davalı idare tarafından zararının rücuan tazmin edilmesi istemiyle açılmıştır.

15. Tazminat davasına bakan Asliye Hukuk Mahkemesince davacıya ilişkin hükmolunan tazminatın tamamının ödenmiş olduğu gözetildiğinde, olayda zarar gören taraf yönünden, davacı şirkete yönelik ortada tazminat davasında giderilmemiş bir alacak bulunduğundan söz edilemeyeceği gibi, 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b maddesinde belirtilen "*İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları*" kapsamında, zarar gören tarafından idari yargı yerinde açılacak bir idari dava yoluyla giderilmesi gereken zararın olduğundan da bahsedilemeyeceği açıktır.

16. Öte yandan, ortada, Devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışındaki alacakların tahsil usulünü düzenleyen 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamına giren bir kamu alacağı da bulunmamaktadır.

17. Belirtilen tüm bu hususlara göre, tam yargı davası niteliği taşımayan ve konusu bir kamu alacağı olmayan rücu davasının, Borçlar Kanunu hükümlerine göre adli yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

18. Diğer taraftan, tazminata konu edilen zararın bir trafik kazası sonucunda doğmuş olması nedeniylekonuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik Kanunu yönünden bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesinin; 2918 sayılı Kanun'un, 19/01/2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değişik 110. maddesi ile2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fikrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesinin, anılan kuralı Anayasaya aykırı görmeyerek iptal istemini oy birliğiyle reddettiği 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararını gözeterek, bahsi geçen Kanun maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla oluşan trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın/zararların tazmini istemiyle açılan bu davaların da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği yolunda,istikrarlı kararları bulunmaktadır.Bu bağlamda, somut olayitibariyle de davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği açıktır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Diyarbakır 3. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 16/07/2020 tarih ve E.2020/22, K.2020/309 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Diyarbakır 3. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Diyarbakır 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 16/07/2020 tarih ve E.2020/22, K.2020/309 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

31/10/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİİLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Doğan	Eyüp	Muharrem
TOPAL	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN